



Національний
банк України

Карта ризиків фінансового сектору України

22 жовтня 2021 року



Карта ризиків як інструмент оцінки ризиків

Карта ризиків –

- ✓ аналітичний інструмент виявлення, аналізу та візуалізації ризиків фінансової системи
- ✓ комунікаційний інструмент для підвищення ступеню інформованості зацікавлених осіб про природу ризиків, що загрожують фінансовій стабільності
- ✓ може використовуватись додатково до інших інструментів для застосування заходів макропруденційної політики.

- Регулятори різних країн, відповідальні за фінансову стабільність, часто розробляють та оприлюднюють власні карти ризиків.
- Щоправда їхнє наповнення відрізняється залежно від особливостей фінансової системи кожної країни та потреб користувачів.

Попередня vs оновлена карта ризиків

Попередня карта ризиків

- Значною мірою залежала від експертних суджень фахівців НБУ.
- Відображала оцінку рівня ризиків на горизонті 6 місяців.
- Відображала ризики банківського сектору.

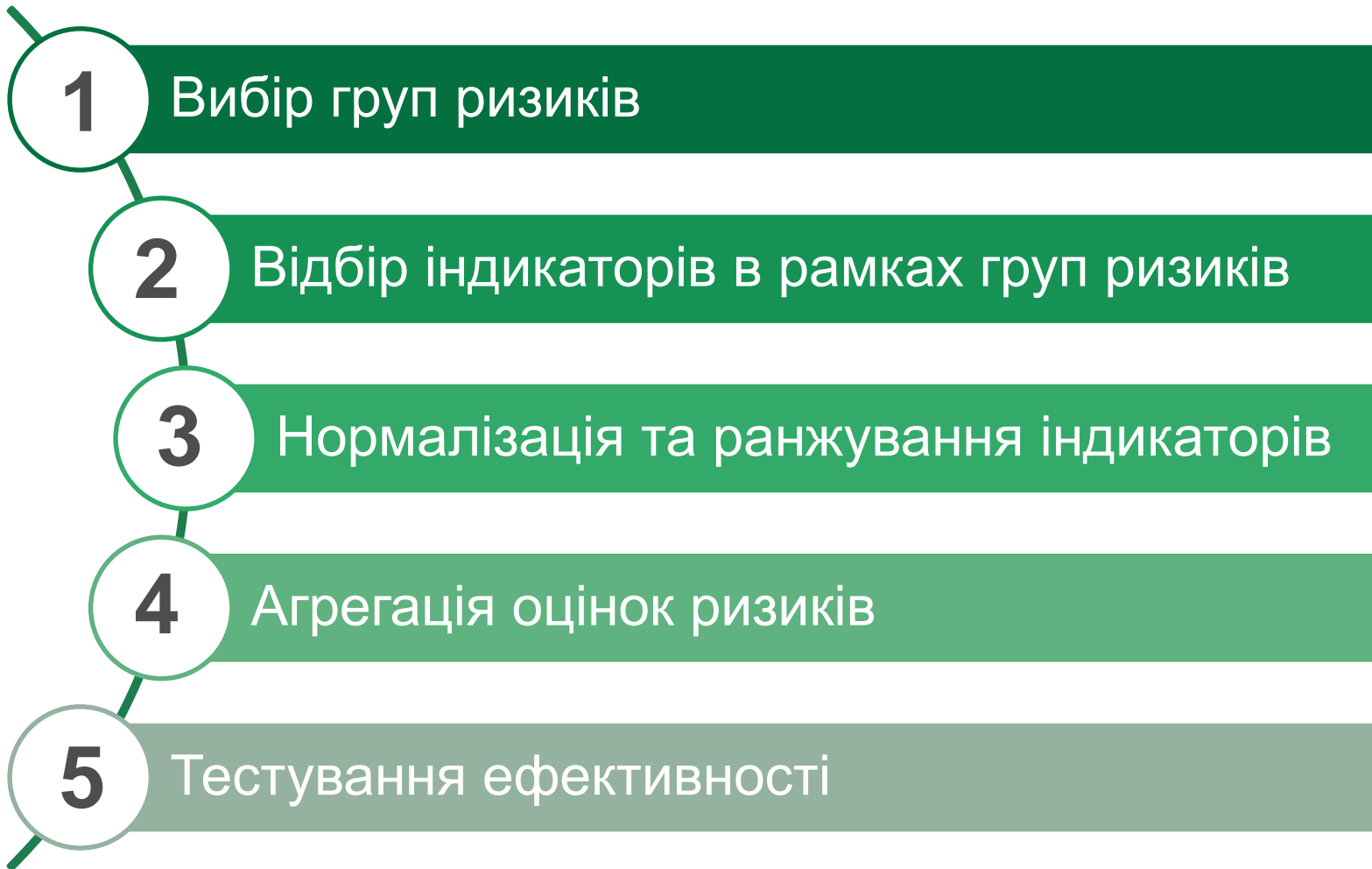
VS

Оновлена карта ризиків

- Залежить виключно від кількісних індикаторів.
- Відображає оцінку рівня ризиків на горизонті найближчого року.
- Включає оновлений перелік ризиків: до фінансових ризиків додано макроекономічний ризик, виключено юридичний ризик.
- Охоплюючи ширший спектр ризиків та їх індикаторів, відображає ризики фінансового сектору загалом.

- НБУ публікує свою карту ризику з 2015 року.
- У 2021 році цей інструмент було доопрацьовано із урахуванням методології складання карт іншими центробанками. Тож відтепер оцінки ризиків будуть залежати виключно від кількісних індикаторів.
- Оскільки фінансова система України банкоцентрична, і лише банки несуть системні ризики, основу карти складають саме ризики банківського сектору.
- Перелік ризиків було визначено з огляду на досвід інших центробанків, вагомість цих ризиків для функціонування фінансової системи України та вплив реалізації ризиків під час попередніх криз.

Методологія побудови оновленої карти ризиків



Методологія – I. Вибір груп ризиків

Макроекономічний ризик

- Включає показники, за допомогою яких відстежується зростання ризиків в реальній економіці.
- Уповільнення економічного зростання, високий рівень боргового навантаження держави і бюджетного дефіциту тощо можуть мати негативний вплив на стабільність фінансового сектору, зокрема на платоспроможність позичальників, якість активів та прибутковість кредитних організацій.

Кредитний ризик домогосподарств та нефінансових корпорацій

- Відображає перспективи зміни рівня непрацюючих кредитів у портфелях банків та необхідність додаткового формування резервів під такі кредити.
- Беручи до уваги відмінності в розвитку кредитування домашніх господарств та нефінансових корпорацій, які спостерігаються в Україні, їхній кредитний ризик оцінюється окремо.

Ризик достатності капіталу

- Оцінює можливості банків забезпечувати достатній рівень капіталу для поглинання шоків та покриття збитків.

Ризик прибутковості

- Стосується спроможності банків генерувати чистий прибуток.

Ризик ліквідності

- Демонструє здатність банків повною мірою та вчасно виконувати свої зобов'язання перед вкладниками і кредиторами.

Валютний ризик

- Показує наскільки тенденції валютного ринку можуть впливати на фінансовий результат банків.

Методологія – II. Відбір індикаторів

- Для побудови карти за основу взято широкий набір індикаторів, що використовується іншими центробанками.
- Його було доповнено важливими для України індикаторами (наприклад, включено широкий ряд індикаторів, що характеризують валютний ризик).
- Водночас були відкинуті індикатори, які не суттєві для України або по яких відсутні якісні статистичні дані (наприклад, показники фондового ринку, кредити інших небанківських фінансових інститутів).
- Значення індикаторів було обчислено на кварталних даних з 2009 року (або з моменту їх появи). Джерела даних – статистика НБУ, Державної служби статистики, Міністерства фінансів, агенції «ІНФО САПІЄНС».
- **Остаточний перелік індикаторів сформовано з огляду на їхню здатність завчасно сигналізувати про накопичення і реалізацію ризиків протягом найближчого року.**
- Кожен ризик включає від 4 до 7 індикаторів, які поєднують фактичні дані і очікування. Загалом карта налічує 40 індикаторів.

Методологія – IV. Агрегація оцінок ризиків

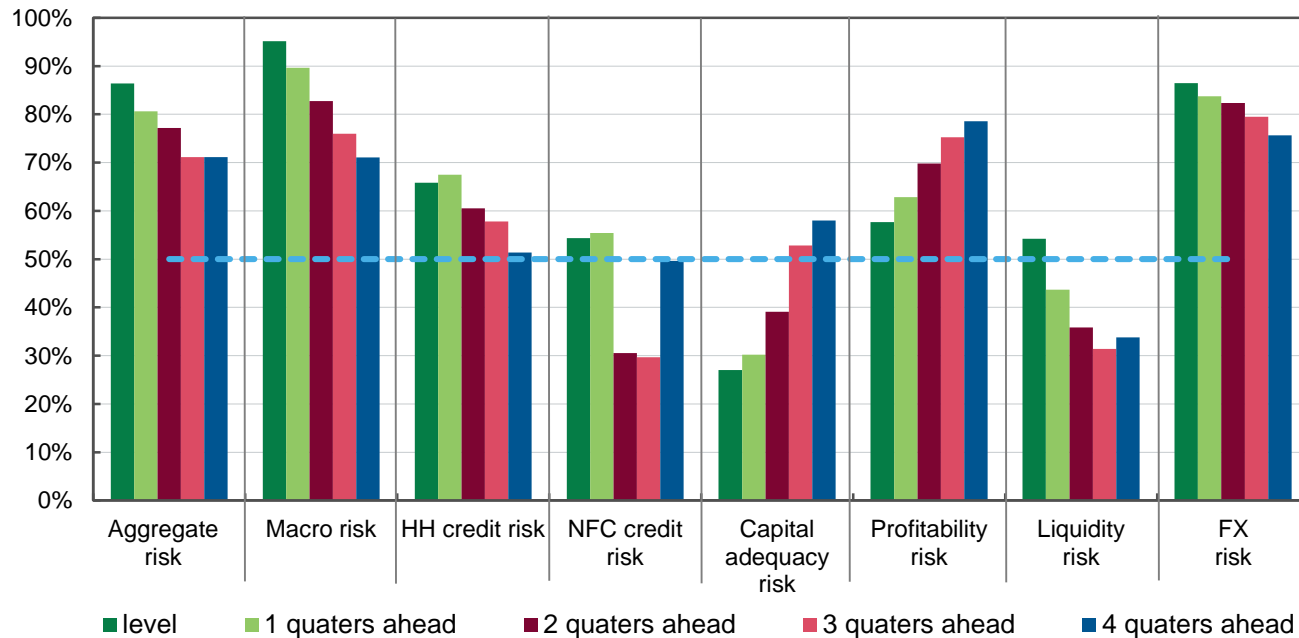
- Оцінка рівня ризику по кожній групі ризику розраховується як середнє арифметичне оцінок індикаторів, що входять до нього.

$$\text{Агреговане значення ризику} = \frac{\text{Оцінка ризику індикатору 1} + \dots + \text{Оцінка ризику індикатору N}}{N}$$

- Аналогічно розраховується агрегована середня оцінка по всіх ризиках.
- Карта ризиків як інструмент оцінки ризиків для фінансової стабільності повинна легко інтерпретуватися всіма зацікавленими особами та не сприйматися як продукт «чорної скриньки». Саме тому нами була використана відносно проста та зрозуміла методологія.

Методологія – V. Тестування ефективності

Значення AUROC. Залежна змінна – криза/не криза.



- Одна група ризиків краще описує рівень ризику під час кризи, інша – дає ранні сигнали.
- Низькі значення AUROC для деяких ризиків пояснюються неконсистентністю даних, коротким рядом.

Карта ризиків станом на I кв. 2021



Макроекономічний ризик знизився (-1) та повернувся на докризовий рівень. Цьому сприяли позитивний прогноз ВВП та зменшення вартості 5-річних CDS суверенних цінних паперів.

Кредитний ризик домогосподарств незмінний: помірний з другої половини 2020 року.

Кредитний ризик корпоративного сектору незмінний. Очікування ринку покращуються, проте погіршення фінансових результатів підприємств відображають вплив минулорічної кризи.

Ризик капіталу незмінний. Його зменшують високі показники достатності капіталу, а підвищує відносно невисокий коефіцієнт левереджу (без урахування позабалансових активів).

Ризик прибутковості незмінний. Операційна ефективність банків погіршилася, однак показники рентабельності залишаються високими.

Ризик ліквідності незмінний та залишається найнижчим. Цьому зокрема сприяло стрімке зростання вкладів населення.

Валютний ризик незмінний. Завдяки низькій волатильності курсу, достатньому рівню золотовалютних резервів та позитивним очікуванням ринку валютний ризик залишається помірним.

Теплова карта фінансового сектору

